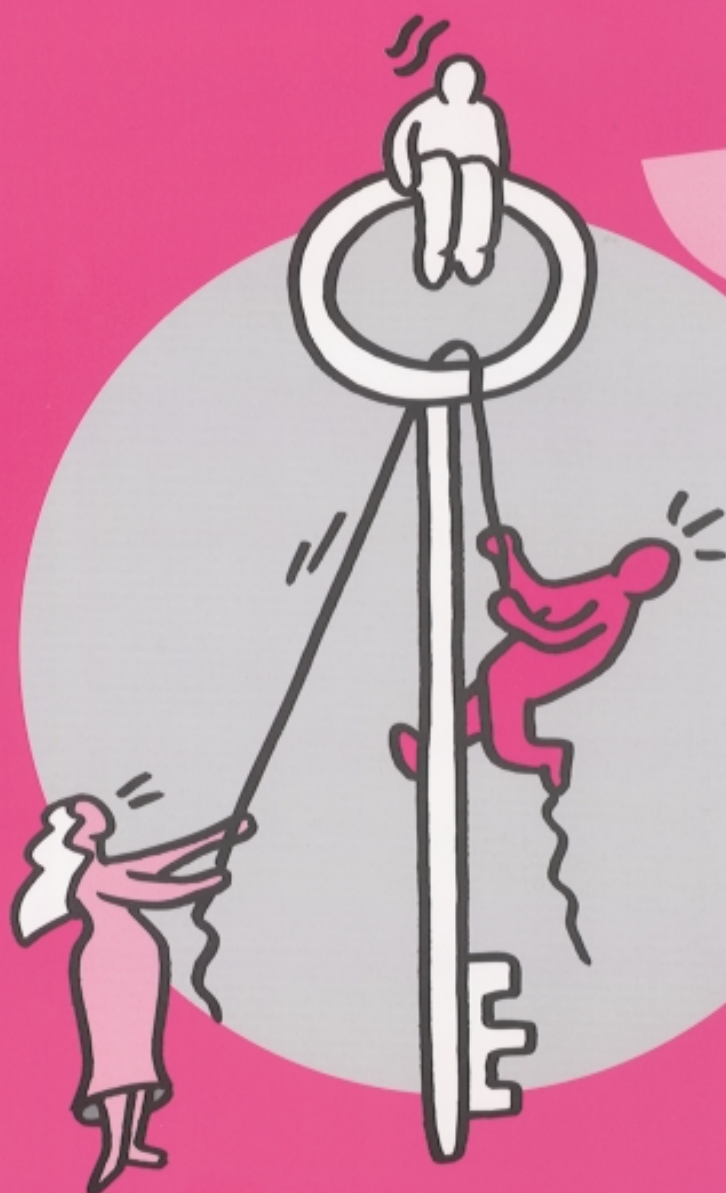

חלק שלישי

ASP ברמה הלאומית

א. תרומת הוועד הישראלי לאונסקו

ב. תרומת ASPnet למדינות החברות

ג. הרחבת רשת ASPnet ברמה הלאומית

ד. המִתאם הלאומי

ה. תפקיד המִתאם הלאומי וצוות ההיגוי

ו. תמיכה ב־ASPnet ברמה הלאומית וברמה המקומית

ז. סיורים לימודיים

ח. "אפקט המכפלה"

3 ASP ברמה הלאומית

שרי החינוך אשר אימצו את הצהרת המושב ה־44 של הוועידה הבין־לאומית לחינוך הכריזו:

אנו, שרי החינוך הנפגשים במושב ה־44 של הוועידה הבין־לאומית לחינוך [...] שואפים בנחישות להגביר את מאמצינו למען פיתוח נוסף, ברמה הלאומית והבין־לאומית, של חילופי ניסיון ומחקר בתחום החינוך, קשרים ישירים בין תלמידים, מורים וחוקרים, הסדרים של "בתי־ספר תאומים" וביקורים, תוך שימת לב מיוחדת לבתי־ספר ניסויים, כגון בתי־ספר מסונפים לאונסקו [...] (סעיף 3.3)

א. תרומת הוועד הישראלי לאונסקו

הוועדים הלאומיים למען אונסקו הם התומכים העיקריים ברשת ASP. אלו בדרכ־כלל ארגונים ממשלתיים שהמדינות החברות הקימו כדי לסייע ביישום תכניות אונסקו ברמה הלאומית. ועדים לאומיים מאפשרים לרשת לפעול ביעילות. הוועדים

ממנים מתאם ASP לאומי, מארגנים פגישות סדירות, מפרסמים עלון חדשות לאומי ויוצרים קשר עם ארצות אחרות, כמו גם עם משרדים אזוריים ועם מטה אונסקו.

במהלך ארבעים שנה ויותר של פעילות הרשת, גייסו הוועדים הלאומיים לאונסקו משאבים ניכרים לטובת פעילויות רשת ASP - ברמות המקומית, הלאומית, האזורית והבין־לאומית.

ב. תרומת ASPnet למדינות החברות

- רשת בתי־הספר מחויבים לעקרונות של אונסקו ולקידום החינוך לטובת תרבות של שלום.
- פרויקטים לאומיים, אזוריים ובין־לאומיים מיועדים לחיזוק החינוך ההומניסטי, התרבותי והבין־לאומי.

"משובצים שבתי־ספר של ASP הגיעו להישגים נכבדים הודות לפיתוח תקשורת בין־לאומית יעילה ורשת חדשנית המיועדת להשיג את האידיאלים המשותפים למדינות החברות באונסקו" (רוז מאסטר, מס' 45, ניקדגואה).

חלק שלישי • ASP ברמה הלאומית

- חדשנות פדגוגית: שיטות, תכנים וחומרים משופרים באמצעות אפקט המכפלה של רשת ASP.
- האפשרות ליטול חלק בסדנאות, סמינרים, תחרויות ופרויקטים של מחקר - לאומיים, אזוריים ובין-לאומיים.
- שותפות בין בתי הספר.
- בתי ספר תאומים.

ג. הרחבת רשת ASPnet ברמה הלאומית

לאור ההבדלים בין מערכות חינוך, בקדימויות ובמשאבים זמינים, אין מתכון אוניברסלי להפעלת בתי הספר המסונפים במדינה החברה, אך יש כמה מאפיינים משותפים. בכל הארצות ההשתתפות ברשת היא בדרך-כלל תהליך הדרגתי המתבצע במספר שלבים.

ככלל, הוועד הישראלי לאונסקו מזמין מספר מסוים של בתי ספר שעסקו כבר בפעילויות ניסיוניות וחדשניות, או שיש להם עניין בחינוך בין-לאומי, להשתתף ב-ASPnet. השאיפה היא להגדיל בהדרגה את מספר המוסדות המעורבים.

הניסיון מראה כי במדינה דרושים בדרך-כלל עשרים עד שלושים בתי ספר כדי לקיים רשת פעילה של ASP. המדינה החברה היא שתקבע את המספר המרבי של בתי ספר מסונפים, בהתאם לתשתית במדינה ולפי אמצעיה. יש לזכור ש-ASPnet הוא רשת ניסיונית המיועדת להשיג את "אפקט המכפלה". יש לכלול ברשת ASPnet גם בתי ספר מהפריפריה.

ד. המתאם הלאומי

כיוון שהרשת מתנהלת תוך שיתוף פעולה הדוק עם הוועד הישראלי לאונסקו, עבודת התיאום נעשית בדרך-כלל בחסות הוועד. כדי להשיג תוצאות טובות, חשוב ביותר למנות מתאם לאומי.

"על ASP לאמץ חזון לקראת העתיד ונקודת ראות גלובלית לקידום ערכי ההומניזם, ובד בבד להיענות לצורכי האזרחים בהקשר הלאומי" (משתתפי סמינר ASP אזורי בפיליפינים, אסיה).

קריטריונים לבחירת מתאם לאומי:

- איש חינוך (מורה, מנהל, מפתח תכניות לימודים).
- בעל שליטה באנגלית או בצרפתית (שפות העבודה של אונסקו), ורצוי גם בשפות זרות אחרות.
- בעל רעיונות חדשניים בנוגע לחינוך לתרבות של שלום.
- בעל יכולת הנעה של מורים ותלמידים.
- זמין במשרה מלאה, אם אפשר, אך לפחות במשרה חלקית.
- מחויב לעקרונות של אונסקו.
- בעל כישורים טובים בתחום התקשורת הבין־אישית ויכולת כתיבה והרצאה ברהיטות, להנחות דיונים, לכתוב מאמרים, לקשור קשרים עם אמצעי התקשורת ולנהל משא ומתן עם שותפים ונותני חסות.
- בעל כישורים ארגוניים ומנהליים ובעל חזון לעתיד.
- בעל תכונות מנהיגות.
- דמות כריזמטית.
- בעל ניסיון קודם עם אגודות.

המתאם הלאומי מסתייע בצוות היגוי המוקם במיוחד למטרה זו, וחברים בו בדרככלל נציג הוועד הישראלי, ונציגי בתי־הספר של ASP.

חיוני להעמיד לרשות המתאם הלאומי משאבים כספים בהיקף מסוים - למימון הוצאות תפעול הרשת, פגישות והנחיה של בתי־הספר של ASP ולמימון ביקורים בבתי־הספר.

ה. תפקידי המתאם הלאומי וצוות ההיגוי

תפקידם הוא לשווק את רעיון הרשת ולעודד בתיספר להצטרף ל-ASPnet. הניסיון מראה שהשיטה הטובה ביותר היא שהמתאם, או צוות ההיגוי, מבקרים בבתיספר המועמדים ודנים בהשתתפותם בפרויקט. קשר ישיר ואישי מסוג זה יכול להוות חווית לימוד הדדית, ויש לקיים אותו במידת האפשר.

יש לדאוג שלבבתיספר ולמוסדות תהיה גישה אל המתאם, לקבלת מידע ולהצעת פרויקטים בין המוסדות המשתתפים, רצוי באמצעות עלון חדשות.

המתאם או צוות ההיגוי יכולים לחזק את ASPnet ולהכפיל את השפעתו על ידי ארגון סמינרים, חילופי מורים ותלמידים, העמדת מיצגים במוסדות להכשרת מורים וקבלת הכרה של משרד החינוך בפרויקטים, כדי שאלו יונהגו גם בבתיספר אחרים.

על-מנת שהעבודה תתנהל ביעילות, יש להעניק למתאם משאבים וסמכויות. אין די בהקמת יחידה מנהלית!

תפקידי העיקריים של המתאם הלאומי

- הבטחת השתתפות וייצוג גאוגרפי נאות של מוסדות מסוגים שונים.
- פיתוח תכניות לימוד חדשניות (תכנים ושיטות) ועריכת ניסויים בחומר הוראה חדש.
- ארגון פעילויות ASPnet ברמה הלאומית.
- בניית מסד נתונים להערכת יישום פעילויות ASPnet.
- הבטחת קשרים, פרסום והפצת מידע בנוגע ל-ASPnet.

מפגש אזורי של מתאמי ASP לאומיים,
ניו זילנד.

- פיתוח השתלמויות.
- קיום קשרים עם אונסקו.
- ארגון שותפויות בין-לאומיות, קשרי תאומים וחילופין.
- תמיכה בבתיספר במה שנוגע להשתתפותם בפרויקטים, בתחרויות, ברמות הלאומית, האזורית והבין-לאומית.

רשימת משימות לצוות היגוי ל-ASP:

צוות היגוי עשוי לשקול את הפעילויות שלהלן:

1. לפתח רשת מידע בנושאי ASP.
2. לתעד ולעדכן נתונים לגבי כל מוסד המשתתף, ברשת ASPnet, כולל פעולות ופרויקטים.
3. להקים ועדת קליטה למוסדות ולבתי-ספר חדשים המצטרפים לרשת.
4. להשיק ולרכז פרויקטים ופעילויות הקשורים ל-ASP.
5. לעודד בתי-ספר לנסח הצעות לפיתוח תכניות או פרויקטים, המיועדים להגביר את המודעות לפעילויות של אונסקו.
6. לקדם מוסדות המשתתפים ב-ASP ולתמוך ביזמותיהם.
7. לתמוך בפיתוח אסטרטגיה לאומית בתחום ASP, ובגיבוש פרופיל מוגדר לכל מוסד המשתתף ברשת.
8. לארגן מפגש לאומי שנתי של נציגי כל המוסדות המשתתפים ברשת, סמינרים להשתלמות מורים, סמינרים וקייטנות של תלמידים.
9. ליזום חילופי מידע על בתי-הספר המסונפים ושותפיהם (עלונים, חוברות, עלוני חדשות) ולהביא לידיעת הציבור את פעילויות ASPnet באמצעי התקשורת (עיתונות, רדיו, טלוויזיה).
10. לחפש דרכים ואמצעים לתגמל בתי-ספר ו/או מורים על עבודה יוצאת מהכלל (תעודות הצטיינות, מדליות, סיורים לימודיים לארצות שכנות, פרסים לבתי-ספר חדשניים במיוחד).
11. ליצור קשר הדוק עם רשויות החינוך או עם הרשויות הממונות על תחומים רלוונטיים אחרים, אשר יכולות להועיל בקבלת תמיכה פוליטית, מוסרית, לוגיסטית וכספית.
12. לשתף פעולה עם אונסקו (המטה והמשרדים האזוריים) ועם מתאמים לאומיים אחרים של ASPnet.
13. לעדכן בכל שנה את מטה אונסקו לגבי רשימת בתי-הספר המשתתפים ברשת.
14. להעביר למטה אונסקו דוח שנתי על אירועים חשובים, תוצאות שהושגו, פגישות הצפויות בעתיד הקרוב ודוחות של בתי-ספר של ASP.

1. תמיכה ב־ASPnet ברמה הלאומית וברמה המקומית

אחד הגורמים הבסיסיים ביותר המסייעים להצלחת ASPnet ברמה הלאומית קשור להשתלמויות מורים. עם הקמת רשת בתי הספר המסונפים לאונסקו היה ברור שלמורים נועד תפקיד חשוב באימוץ רעיונות פדגוגיים חדשים. אחד העקרונות הבסיסיים של ASPnet הוא סיוע למורים לשפר את שיטות ההוראה.

תמיכה הדדית בכל דרך אפשרית: מפגש מתאמים לאומיים לכבוד יובל הארבעים של ASP, סואסט, גרמניה.

החינוך לתרבות של שלום מקבל משנה חשיבות בתכנית הלימודים של בתי הספר, ולכן גם המוסדות להכשרת מורים צריכים לוודא שהמורים מוכנים לקראת תפקיד חדש זה. הדרכה מיוחדת בנושא החינוך לתרבות של שלום, עקרונותיה והבעיות הפדגוגיות הגלומות בה, צריכה להיות חלק מההכשרה הבסיסית של כל המורים.

אולם לא די בהכשרה בסיסית; השתלמות במסגרת העבודה חשובה לא פחות. כך קובע דוח של הוועדה הבין־לאומית לחינוך במאה העשרים ואחת: "המורים עוסקים גם בדרישה המחייבת לעדכן את הידע והכישורים שלהם. עליהם לארגן את חייהם המקצועיים כך שיתאימו לאפשרות - אפילו לחובה - להיעשות מיומנים יותר מבחינה מקצועית וגם להפיק תועלת מתקופות של ניסיון לטובת תחומים שונים בחיי הכלכלה, החברה והתרבות".¹²

12 Learning: The Treasure Within - דוח שהוגש לוועדת החינוך הבין־לאומית של אונסק"ו למאה ה־21, עמ' 153.

"אנו, ילדים משמונה מדינות מאפריקה הדרומית, מחיבים לאידאלים של שלום וסובלנות, בהתאם להצהרה בחוקת אונסקו" (פניית ילדים בפסטיבל השלום האזורי של ASP, זימבבואה).

כיוון שפעילויות ASPnet מבוססות על פרויקטים, חשוב לוודא שלמורים העוסקים בפעילויות אלו יהיה רקע חינוכי הנדרש להעלאת תרומה יעילה להשגת היעדים הצפויים. מעבר להכשרה הבסיסית, בארצות רבות שואפים להשיג את אפקט המכפלה, אשר יאפשר למורים חילופי ניסיונות באופן שרעיונות שימושיים ובונים יהיו ידועים בכמה וכמה דרכים, כדי שניתן יהיה ליישם גם במוסדות אחרים.

התכנית המשולבת לחינוך למען שלום, זכויות האדם ודמוקרטיה קובעת בסעיף 24: "מומחים בין-לאומיים, גופים מקצועיים וארגוני מורים חייבים להתאגד לשם הכנה ויישום אסטרטגיות פעולה, שכן מוטל עליהם תפקיד חשוב בקידום תרבות של שלום בקרב מורים".

מרכז תיעוד גם הוא יכול למלא תפקיד חשוב ברמה הלאומית. הוא יכול לנהל רשומות על הפעילויות שנערכו בתי-הספר של ASP, רצוי בעזרת מאגר נתונים ממוחשב.

בארצות שבהן בתי-הספר מצוידים במחשבים, הם יכולים, בעזרת רשת האינטרנט, לשמור על קשר הדוק יותר ובקלות רבה יותר עם בתי-ספר אחרים, בארץ ומחוץ לה.

ז. סיורים לימודיים

סיורים לימודיים מאפשרים למתאמים לאומיים או למורים לבקר בארצות אחרות ולראות כיצד ASPnet פועל במקומות אחרים. ניתן לארגן ביקורים כאלו באמצעות הוועדים הלאומיים לאונסקו, וניתן גם לבקש סיוע מהמדינות החברות באונסקו, במסגרת תכנית ההשתתפות של הארגון.

מתאמים לאומיים מכל רחבי העולם במפגש לכבוד יובל הארבעים של בתי-הספר של ASP, שהתקיים בסואסט שבגרמניה.

חלק שלישי • ASP ברמה הלאומית

אנו מעודדים גם חילופי ביקורי מורים ו/או תלמידים בין בתי הספר של ASP. אלו נערכים בדרך כלל בתקופת החופשות של בתי הספר. התלמידים מקבלים עליהם לעתים מבצעי גיוס כספים כדי להשתתף בעלויות של נסיעת הלימודים. ביקורים כאלו הם התנסויות לימודיות רבות ערך, וניתן להצמיד להם - לפניהם ו/או אחריהם - מגעים סדירים בין שתי המדינות באמצעות התכתבות, החלפת חומר הוראה, חפצי אמנות וחפצים רגילים (פוסטרים, קלטות וידאו, תגים, מלאכת יד).

באמצעות מסוימות למורים ולתלמידים אין די אמצעים לנסוע לחו"ל. אנו מעודדים בתי ספר של ASP שיש להם יותר אמצעים, להפגין סולידריות ולהזמין מורים ותלמידים מבתי ספר שמצבם קשה, ולממן את הנסיעה ו/או השהייה שלהם.

"שמחתי לשמוע כי מסמך שלוש תווים יוצג בסדנה זו, אשר תפיק תכנית עבודה להוראה משופרת על בעיות העולם ומערכת האו"ם, במסגרת תכנית הלימודים, וגם בהרחבת רשת ASP של אונסקו בארץ" (שר החינוך של בנגלה-דש, בהיסטר ג'מירודן סירקד, בסדנת ASP הלאומית על נושא "הוראה גלובלית של האו"ם", דאקה).

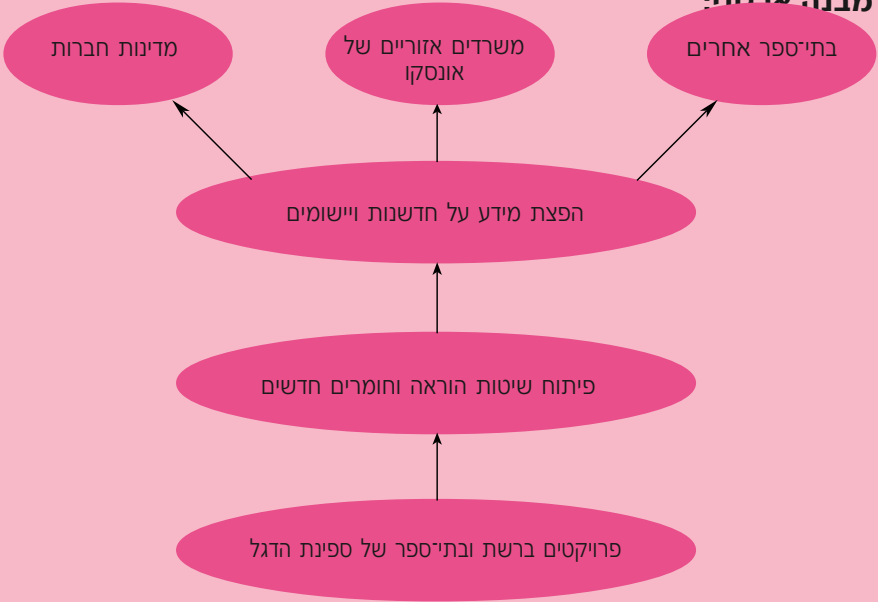
ח. "אפקט המכפלה"

בתי ספר של ASP נחשבים "בתי ספר ניסויים" או "מרכזי מצוינות". בזכות אפקט המכפלה מטמיעים את החידושים "כזרם מרכזי" (main stream) במערכת החינוך בכל מדינה, כך שגם בתי ספר אחרים יוכלו להפיק מהם תועלת

משרדי החינוך ממלאים תפקיד חשוב בהבטחת אפקט המכפלה של ASP. הואיל ובתיספר של ASP מובילים לחידוש תכנים חינוכיים, לשיטות חדשות ולפיתוח חומר הוראה חדשני, משרדי החינוך מכירים במשימה הקשה והתובענית של "בתיספר ניסויים" אלו ותומכים בה.

מבנה ארגוני:

חלק שלישי • ASP ברמה הלאומית

תפקיד בתי הספר של ASP	תפקיד צוות ההיגוי	תוצאות
- בקשת השתתפות - ביצוע פרויקטים ביזמת בית הספר (ובמשאבים עצמיים של בית הספר)	קבלת בית הספר להשתתפות ב־ASP	- יזמות וחידושים בבית הספר - השפעות מקומיות (על ההורים ועל קהילה)
פעילויות בתי ספר הנהנים מתמיכה בסיסית של הרשויות הלאומיות	תמיכה ב: - בחירת בתי הספר אשר ישתתפו ב־ASPnet - תיאום ומעקב - רישום ותיעוד - הערכת התוצאות	- אווירה נוחה לחידושים - החלפת רעיונות בין בתי ספר - השפעה על הציבור הרחב - גידול במספר בתי ספר של ASP
פעילויות בתי ספר עם אפקט המכפלה	תמיכה ברמה הראשונית: - ארגון הצוותים והפרויקטים של בתי הספר למען שיתוף פעולה בין המוסדות - אישור סופי והפצה של החומר והמסמכים הדידקטיים - קשרים עם גופים אחרים במערכת החינוך, עם מוסדות ועם מגזרים אחרים בקהילה	- שיתוף פעולה אינטנסיבי אפקטיבי - איכות משופרת של הפעילויות שימוש בחומר הדידקטי מחוץ לרשת ASP - יישום תכניות להדרכת מורים (תמיכה בקבלת החלטות מקומיות ואזוריות) - השפעות מוגברות ברמה אזורית וברמה לאומית
פעילויות בתי הספר כדוגמאות לרפורמה הישימה לכלל מערכת החינוך	תמיכה ברמה המשנית: - החלטה להשתמש בתוצאות שהושגו בכל המוסדות. - שינוי תכנית הלימודים - הכשרת מורים	הפצה ושימוש נרחב ברעיונות ASP בכל מערכת החינוך